

Obsah

ÚVOD	4
KRAJINA od zrodu Beskyd do konce doby ledové	4
PŘÍRODA A KLIMA BESKYD v době poledové	12
PRONIKÁNÍ ČLOVĚKA k horským stráním	20
VALAŠSKÁ EPOCHA - horalé a beskydské gruně od 16. do 20. věku	24

GIROVÁ (840 m n.m.)	36
Pověst o Jurovi	38
Salaš	40
Jeskyně	42
Chata	44
Polanka	48
Rekreační středisko	48
Bařiny	54
Přírodní rezervace Bukovec	56
Kempa (571 m n.m.)	58
Kaplička na Kempě	58
Hrčava	60
Čierne při Čadci - Latonka	62
Malé šance	62
Osada Pulgruň	64
Osada Sfaté	64

OCHODZITA (895 m n.m.)	66
Kaplička	70
Karczma Ochodzita (hostinec)	70
Hostinec a turistická chata Na Grapce	72
Rupienka (672 m n.m.)	72
Osada Rupienka	72
Koczy Zamek (847 m n.m.)	72
Izba u Gwarków (muzeum)	74
Galerie neprofesionálního umění Tadeusza Ruckiego	74
Bacówka na Szancach (koliba na Šancích)	74
Gańczorka (909 m n.m.)	76
Złoty Groń (707 m n.m.)	76
„Kurňa“ chalupa Kawuloků	78
Osada Andziołówka	80
Wierch Czadeczka (698 m n.m.)	82
Szyroki Wierch (702 m n.m.)	82
Osada Trzyciatek	82
Muzeum „Na Grapie“ v Jaworzynce	84

KUBALONKA (830 m n.m.)	86
Horské sedlo Kubalonka (761 m n.m.)	88
Bar Beczka (Bufet Sud)	88
Sanatorium Kubalonka	90
Kostel svatého Kříže	90

Zadni Groń (728 m n.m.)	92
Lovecký zámček Habsburků	92
„Orlí hnízdo“ – zámek prezidenta Polské republiky	94
Koziříče (776 m n.m.)	96
Mražnica (690 - 810 m n.m.)	96
Osada Olecki	98
Kaplička	98
Szarcula (760 m n.m.)	98
Dorkowa skála	98
Beskidek (797 m n.m.)	100
Stecówka (700 - 760 m n.m.)	100
Chata	100
Kostel Matky boží Fatimské	102
Mlaskawka	102
Osada Skala	104

STOŽEK	106
Velký Stožek (978 m n.m.)	108
O pokladech na Stožku	108
Chata na Stožku	110
Krkavice (973 m n.m.)	114
Bývalé chaty na Kamenném vršku pod Krkavicí	114
Kyčera (990 m n.m.)	114
Bývalá chata	114
Přírodní rezervace Plenisko (767-990 m n.m.)	116
Bahenec (822 m n.m.)	116
„Nová salaš“	116
Škola	116
Polská škola ve vlastní budově	118
Česká škola	118
Rekreační středisko	120
Osada Bystry	120
Osady Bystre Górne a Bystre Dolne	120
Młoda Góra (834 m n.m.)	122
Škola	122
Salaš „Na Dupnym“	124
Osada Polanka	124
Tokarzonka	126
Wilcze	128
Kaplička „U pocztorki“	128
Muzeum (izba) Jerzego Kukuczki	130
Kobyła (802 m n.m.)	130
Malý Stožek (843 m n.m.)	132
„Kiosk“ a pojiždná prodejna	132
Strzecha góralaska	132
Cieslar (921 m n.m.)	134
Hluchová	134
Kolibiska	136
Škola na Kolibiskách	136
Klauz (vodní nádrž) v Hluchové	138
Zimny	138

Škola	138
Rekreační středisko (pionýrský tábor, turistický hotel)	140
Halamova chata	140
Groniček	140
Mechové jezírko v Kotelnicích	142

LOUČKA

Loučka (835 m n.m.)	146
Osada Loučka	146
Chata Loučka	148
Osada Paseky (Do Pasek, V Pasekách)	150
Polská škola v Pasekách	152
Česká škola v Pasekách	152
Dziol (Gruň)	154
Česká škola v osadě Pod Dziolem	156
Kamenolom pod Dziolem	156
Polská škola na Dziolu	156
Chata Hrádek	156
Filipka (761 m n.m.)	158
Hostinec na Filipce	160
Chata u Bojka	160
Přírodní památka Filipka (662 - 696 m n.m.)	160
Přírodní památka Rohovec (420-540 m n. m.)	162
Polední (656 m n.m.)	162
Javorový (627 m n.m.)	163

SOŠOV

Velký Sošov (886 m n.m.)	168
Chata Pod Sošovem	170
Chata Lepiarzówka	172
Lomozikova chata	172
Malý Sošov (762 m n.m.)	174
Beskidex (Beskydské sedlo) (684 m n.m.)	176
Chata Światowid	176
Wierch Skalnity (762 m n.m.)	178
Przelacz	178
Mionśi (745 m n.m.)	180
Osada Plenisko	180
Osada Balcarka (Bajcarka)	182

ČANTORYJE

Velká Čantoryje (995 m n. m.)	186
Chata	190
Kříž u chaty	190
Salaś Čantoryja – Wantulok	192
Koliba Rancho	192
Národní přírodní rezervace Čantoria (720-958 m n.m.)	194
Rezervace Czantoria (580-995 m n.m.)	194
Rozhledna	196
Rytišská stezka	196

Stokłosica (770 – 855 m n.m.)	196
Sedačková lanovka na Velkou Čantoryji	196
Letní bobová dráha	198
Lyžařské vleky	198
Lanové centrum	198
BuczNIK	199
Zakámen	200
Malá Čantoryje (866 m n.m.)	202
Partyzánský oddíl Čantoria	204
U Jónka na kypie	204
Minerální prameny	206
Pramen na svazích Jelenice	206
Minerální voda Czantoria	206
Ustronianka	206

OD ČANTORYJE K TĚŠINU

Chotěbuz - Podobora	212
Archeopark	212
Wzgórze Zamkowe (Zámecký vrch) v Cieszynie	212
Hrad a zámek	214
Rotunda sv. Mikuláše a Václava	214
Piastovská věž	216
Park na Górze Zamkowej	216
Těšíňanka	216
Rezervace Kopce	218
Rezervace Lasek Miejski nad Puńcówką	218
Rezervace Lasek Miejski nad Olzą	220
Přírodní rezervace Velké doly	220
Górka Farska w Puncowé	222
Kojkovičká Hůrka (421 m n.m.)	224
Hradisko	226
Jahodná (406 m n.m.)	226
Vružná (571 m n.m.)	228
Babí hora (491 m n.m.)	230
Tuł (621 m n.m.)	230
„Rezervace“ Góra Tuł (600-621 m n. m.)	232
Rezervace Żadni Gaj (440-519 m n.m.)	232
Chata	232
Jasieniowa (520 m n.m.)	234
Chelm (464 m n.m.)	234
Malcowa Góra (528 m n.m.)	236
Grodzisko (550 m n.m.)	236
Ostrý (709 m n.m.)	236
Vavřkova hora (530 m n.m.)	238
Prašívá hora (562 m n.m.)	238
Popinieć	239
Ediční poznámka	242
Bibliografie	242
Prameny ilustrací	244

Spis treści

WSTĘP	5
KRAINA od powstania Beskidów do końca epoki lodowcowej	5
PRZYRODA I KLIMAT w epoce polodowcowej	13
WĘDRÓWKĄ CZŁOWIEKA do górskich stoków EPOKA WOŁOSKA – górale i beskidzkie gronie od XVI do XX wieku	21 25

GIROWA

(840 m n.p.m.)	37
Legenda o Jurze	39
Szałas	41
Jaskinie	43
Schronisko turystyczne	45
Polanka	49
Ośrodek rekreacyjny	49
Barziny	55
Rezerwat przyrody	57
Bukowiec (495 - 526 m n.p.m.)	57
Kapliczka na Kępie	59
Hrczawa	61
Czerne koło Zadczy - Latonka	63
Małe Szańce	63
Osada Pulgruń	64
Osada Sfaté	64

OCHODZITA

(895 m n.p.m.)	67
Kapliczka	71
Karczma Ochodzita	71
Karczma i schronisko turystyczne Na Grapce	73
Rupienka (672 m n.p.m.)	73
Osada Rupienka	73
Koczy zamek (847 m n.p.m.)	73
Izba u Gwarków (muzeum)	75
Galeria Sztuki Nieprofesjonalnej Tadeusza Ruckiego	75
Bacówka na Szańcach	75
Gańczorka (909 m n.p.m.)	77
Złoty Groń (707 m n.p.m.)	77
„Kurma“ chałupa Kawuloków w Istebnej	79
Osada Andziółówka	81
Wierch Czadeczka (698 m n.p.m.)	82
Szyroki Wierch (702 m n.p.m.)	83
Osada Trzyciatek	83
Muzeum „Na Grapie“ w Jaworzynce	84

KUBALONKA

(830 m n.p.m.)	87
Przełęcz Kubalonka (761 m n.p.m.)	89
Bar Beczka	89
Sanatorium Kubalonka	91
Kościół Świętego Krzyża	91

Zadni Groń (728 m n.p.m.)	93
Zameczek myśliwski Habsburgów	93
„Orle Gniazdo“ – zamek prezydenta RP	95
Kozińce (776 m n.p.m.)	97
Mrażnica (690 - 810 m n.p.m.)	97
Osada Olecki	99
Kapliczka	99
Szarcula (760 m n.p.m.)	99
Dorkowa Skała	99
Beskidke (797 m n.p.m.)	101
Stecówka (700 - 760 m n.p.m.)	101
Schronisko turystyczne	101
Kościół Matki Boskiej Fatimskiej	103
Mlaskawka	103
Osada Skała	104

STOŻEK

(978 m n.p.m.)	107
Wielki Stożek	109
O skarbach na Stożku	109
Schronisko na Stożku	111
Krkawica (973 m n.p.m.)	115
Dawne schronisko na „Kamiennym wywyrzku“ pod Krkawicą	115
Plenisko	115
Dawne schronisko	115
Rezerwat przyrody Plenisko (767-990 m n. p. m.)	117
Baginiec (822 m n.p.m.)	117
„Nowy szałas“	117
Szkoła	117
Polska szkoła we własnym budynku	119
Czeska szkoła	119
Ośrodek wypoczynkowy	121
Osada Bystry	121
Osady Bystre Górze i Bystre Dolne	121
Młoda Góra (834 m n.p.m.)	123
Szkoła	123
Szałas „Na Dupnym“	125
Osada Polanka	125
Wilcze	129
Kapliczka u pocztorki	129
Muzeum (Izba) Jerzego Kukuczki	131
Kobyła (802 m n.p.m.)	131
Mały Stożek (843 m n.p.m.)	133
„Kiosk“ i sklep objazdowy	133
Śtrzecha góralska	133
Cieślars (921 m n.p.m.)	135
Głuchowa	135
Kolibiska	137
Szkoły na Kolibiskach	137
Klauz (zbiornik wodny) w Głuchowej	139
Zimny	139

Szkoła	139	Stokłosica (770 – 855 m n.p.m.)	197
Ośrodek wypoczynkowy	141	Kolejka linowa na Wielką Czantorię	197
(obóz harcerski, hotel turystyczny)	141	Letni tor saneczkowy	199
Chata Halamy	141	Wyciągi narciarskie	199
Gróniczek	141	Park linowy	199
Mchowe jezioro w Kotelnicach	142	Bucznik	199
		Zakamień	201
ŁĄCZKA	145	Mała Czantoria (866 m n.p.m.)	203
Łączka (835 m n.p.m.)	147	Oddział partyzancki Czantoria	205
Osada Łączka	147	U Jónka na kypie	205
Schronisko Łączka	149	Źródła mineralne	207
Osada Pasieki (Do Pasiek)	151	Źródło na stokach Jelenicy	207
Polska szkoła w Pasiekach	153	Woda mineralna Czantoria	207
Czeska szkoła w Pasiekach	153	Ustronianka	207
Dziół (Gróń)	155		
Czeska szkoła w osadzie Pod Dziółem	157	OD CZANTORII DO CIESZYNA	211
Kamieniołom Pod Dziółem	157	Kocobędz - Podobora	213
Polska szkoła Na Dziół	157	Archeopark (Park Archeologiczny)	213
Ośrodek wypoczynkowy Gródek	157	Wzgórze Zamkowe w Cieszynie	213
Filipka (768 m n.p.m.)	159	Zamek i pałac	215
Gospoda na Filipce	161	Rotunda Św. Mikołaja	215
Schronisko turystyczne U Bojka	161	Wieża Piastowska	217
Pomnik przyrody Filipka (662 - 696 m n.p.m.)	161	Park na Górze Zamkowej	217
Pomnik przyrody Rogowiec (420-540 m n.p.m.)	163	Cieszynianka	217
Połędnia (656 m n.p.m.)	163	Rezerwat Kopce (255-320 m n.p.m.)	219
Jaworowy (627 m n.p.m.)	163	Rezerwat Lasek Miejski nad Puńcówką	
		(280-290 m n. p. m.)	219
SOSZÓW	167	Rezerwat Lasek Miejski nad Olzą (280-298 m n.p. m.)	221
Wielki Soszów (886 m n.p.m.)	169	Rezerwat przyrody Wielkie Doły (282-356 m n.p.m.)	221
Schronisko turystyczne Pod Soszowem	171	Farska Górką w Puńcowie	223
Zagroda Lepiarzówka	173	Kojkowska Górką (421 m n.p.m.)	225
Schronisko Lomozika	173	Grodzisko	227
Mały Soszów (762 m n.p.m.)	175	Jagodna (406 m n. p. m.)	227
Beskiddek (Przełęcz Beskidzka) (684 m n.p.m.)	177	Wróżna (571 m n.p.m.)	229
Schronisko Świątowid	177	Babia Góra (491 m n.p.m.)	231
Wierch Skalnity (762 m n.p.m.)	179	Tuł (621 m n.p.m.)	231
Przelazc	179	„Rezerwat” Góra Tuł (600-621 m n.p.m.)	233
Mionszy (745 m.n.p.m.)	181	Rezerwat Zadni Gaj (440-519 m n.p.m.)	233
Osada Plenisko	181	Schronisko	233
Osada Balcarka (Bajcarka)	182	Jasieniowa (520 m n.p.m.)	235
		Chelm (464 m n.m.)	235
CZANTORIA	185	Chelm (464 m n.p.m.)	235
Wielka Czantoria (995 m n.p.m.)	187	Góra Cis (523 m n.p.m.)	237
Schronisko	191	Ostry (709 m n.p.m.)	237
Krzyż koło schroniska	191	Wawrzkowo Góra (530 m n.p.m.)	238
Szałas Czantoria – Wantulok	193	Praszywa Góra	238
Koliba Rancho	193	Popinieć	239
Rezerwat przyrody Czantoria (720-958 m n.p.m.)	195		
Rezerwat przyrody Czantoria (580-995 m n.p.m.)	195	Od edytora	242
Wieża widokowa	197	Bibliografia	242
Rycerski szlak	197	Źródła ilustracji	244